

VODENJE IZBOLJŠAV S SAMOEVALVACIJO: MIT ALI REALNOST?

Dr. Mihaela Zavašnik

Šola za ravnatelje/ZRSŠ

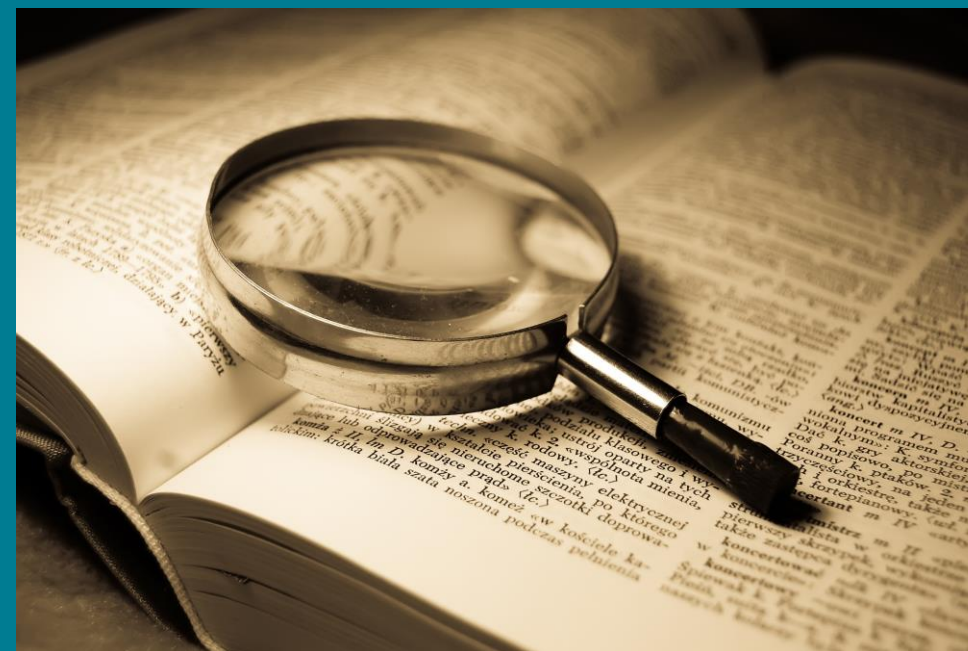
Portorož, 16. januar 2024

ZGRADBA PREDAVANJA

- 1) Kaj je samoevalvacija?
- 2) Kaj vemo o UZK s samoevalvacijo v Sloveniji?
- 3) Zakaj se že dolgo odločamo?
- 4) Kam predlagamo, da gremo?

KAJ JE SAMOEVALVACIJA?

RAZUMEVANJE POJMA

Samoevalvacija je **PRISTOP** k ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti, opredeljen kot *„**sprotno spremljanje in (končno) ovrednotenje doseganja zastavljenih prednostnih ciljev izboljšav na področju učenja in poučevanja v določenem časovnem obdobju**“*.

(Brejc & Koren 2012)

Z vsem se prednostno ne moremo ukvarjati v enaki meri, zato je UZK s samoevalvacijo potrebno razumeti kot sposobnost, zmožnost in predanost zavoda, da dokaže, da se izboljšuje v izbranih prednostnih ciljih.

ELEMENTI USPEŠNE SAMOEVALVACIJE

PROCESNOST
oz. CIKLIČNOST

CILJNA
USMERJENOST

VKLJUČENOST

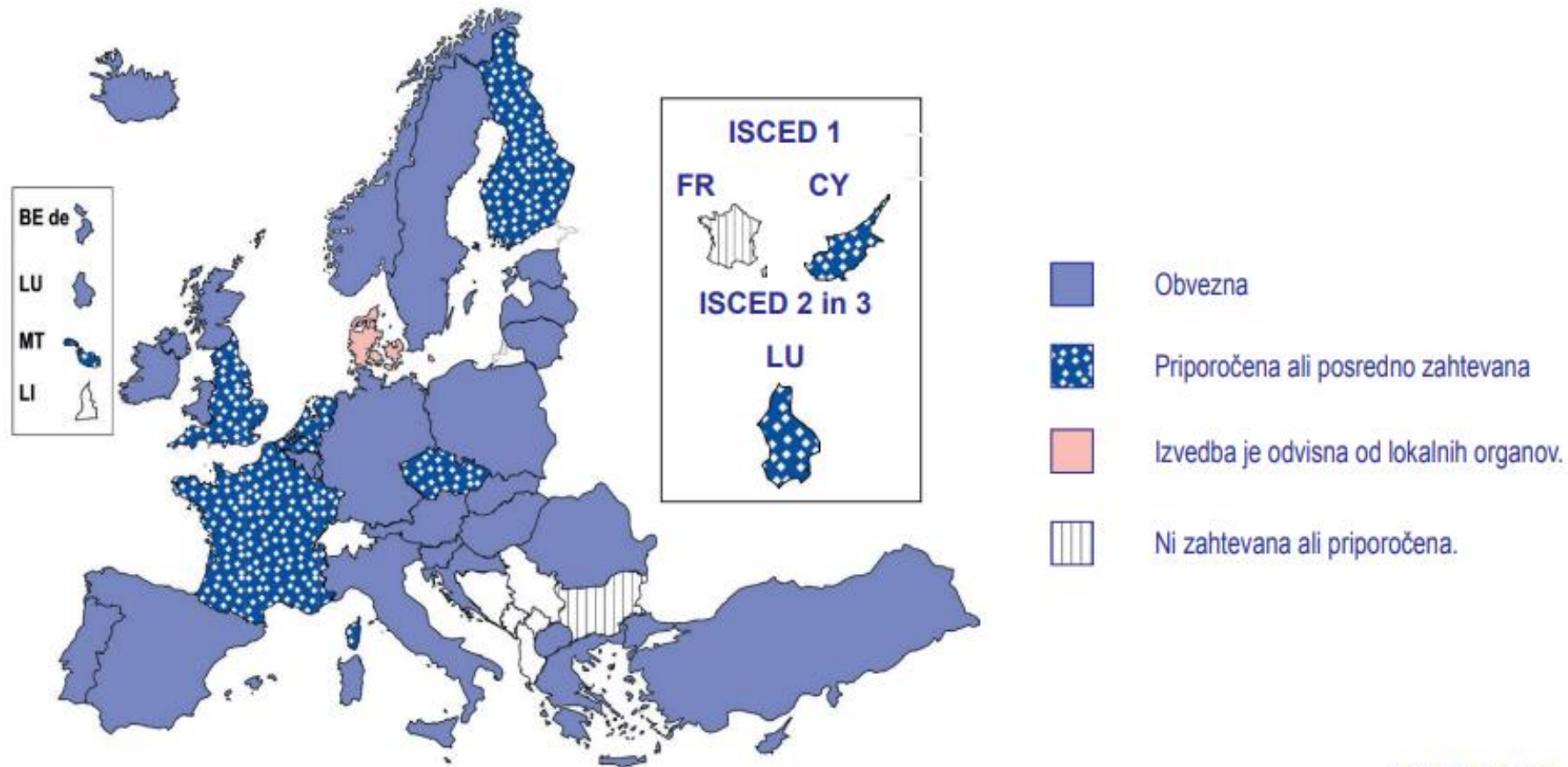
RABA
PODATKOV

SODELOVANJE
IN
KOMUNIKACIJA

KONTEKST

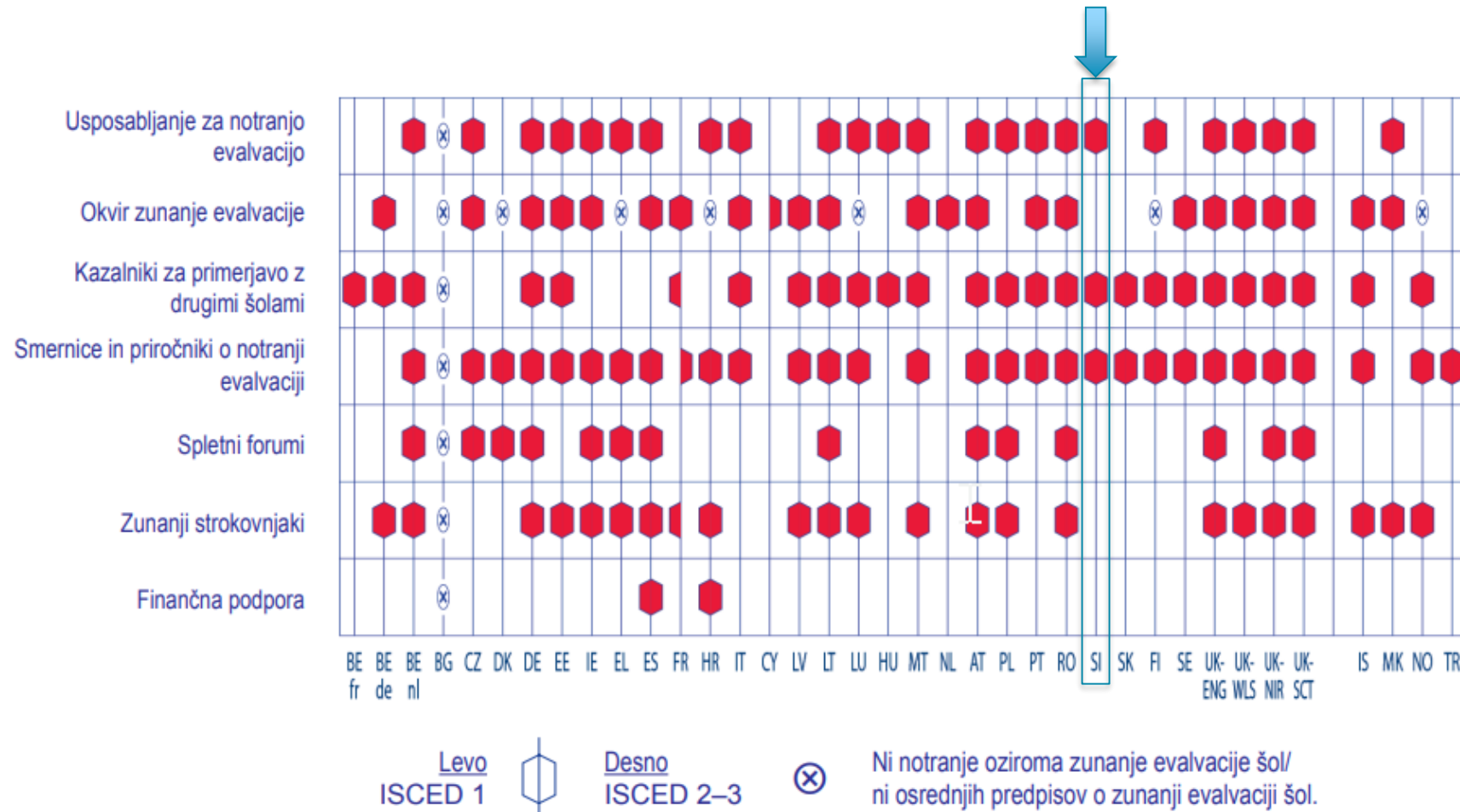
(npr. Vanhoof & Van Petegen 2011, Vanhoof 2011, Koh in ostali 2023, Schildkamp in ostali 2014, Zavašnik Arčnik & Gradišnik 2013, German 2021)

OBVEZNOST SAMOEVALVACIJE

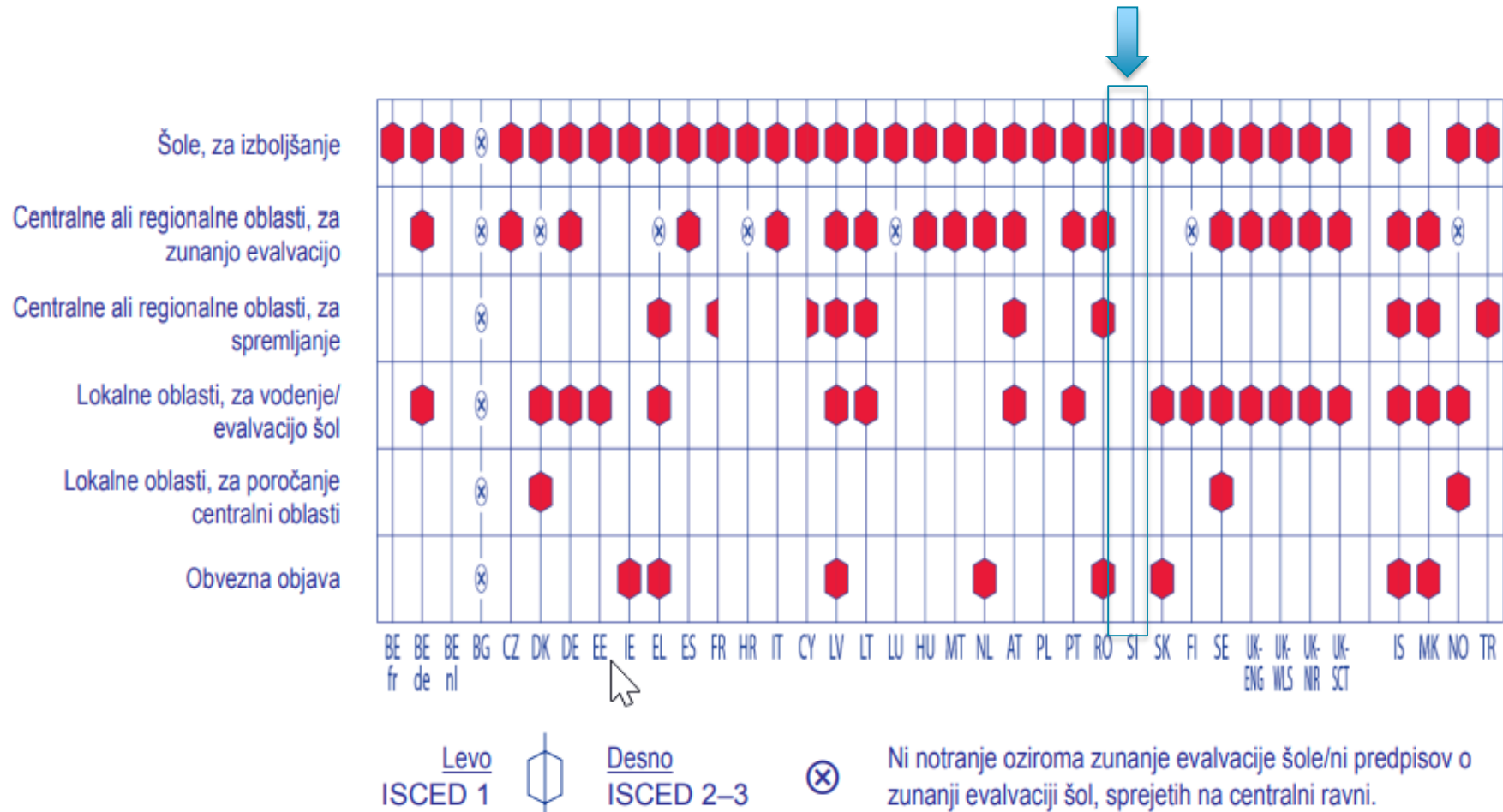
Vir: Eurydice.

PODPORA SAMOEVALVACIJI

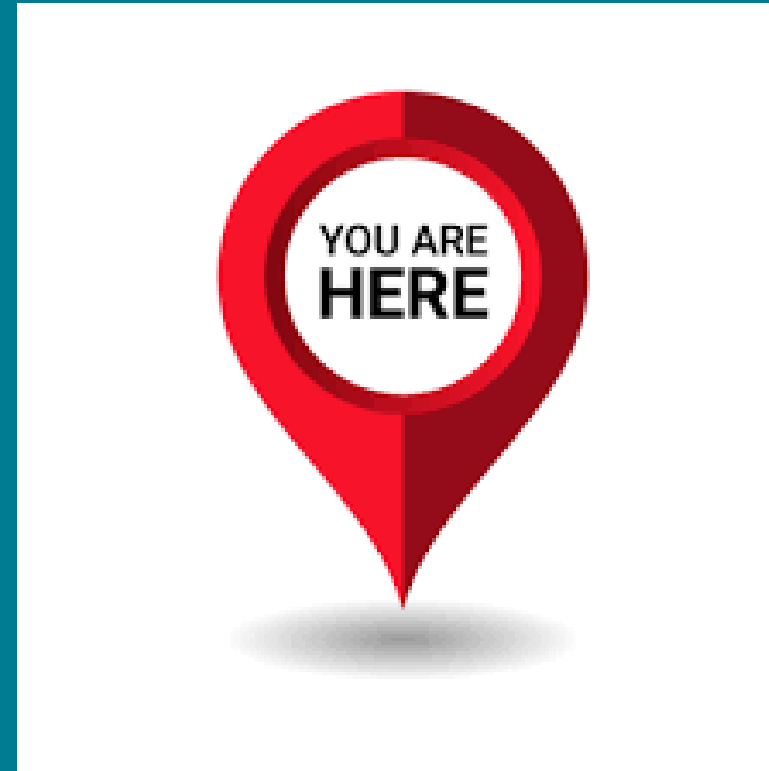
Vir: Eurydice.

UPORABA REZULTATOV SAMOEVALVACIJE

Vir: Eurydice.

KAJ TRENUTNO VEMO O SAMEOVALVACIJI V SLOVENIJI?

ZAKONSKI OKVIR

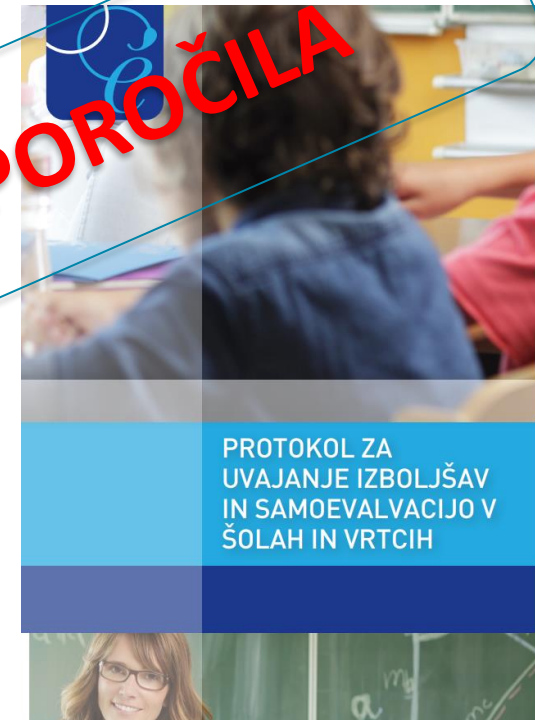
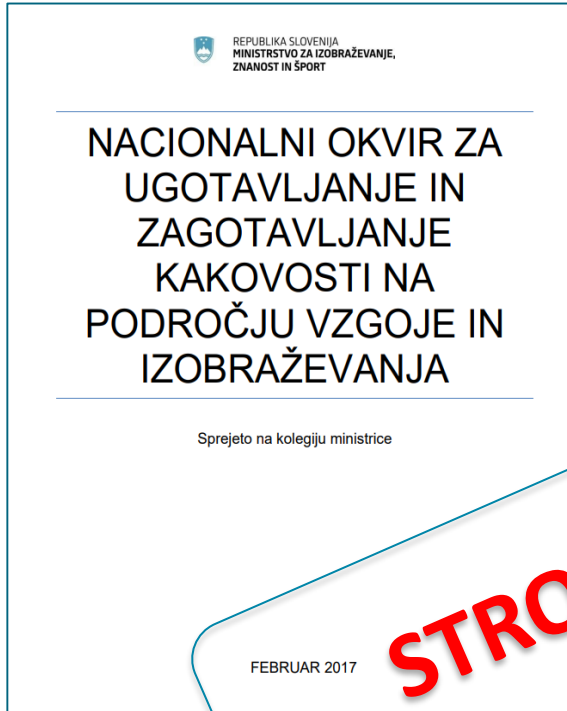
ravnatelj (49. člen)

- organizira, **načrtuje** in vodi delo vrtca oziroma šole
- pripravlja **program razvoja** vrtca oziroma šole
- pripravlja predlog **letnega delovnega načrta** in je odgovoren za njegovo izvedbo
- je odgovoren za **zagotavljanje in ugotavljanje kakovosti s samoevalvacijo** in pripravo letnega poročila o samoevalvaciji šole oziroma vrtca

- **svet šole** sprejema **program razvoja** in LDN (48. člen)
- **učiteljski zbor** daje mnenje o LDN (61. člen),
- **strokovni aktiv** opravlja naloge, določene z **LDN** (64. člen)
- **svet staršev** daje mnenje o predlogu programa razvoja in **LDN** (66. člen)
- **delo učitelja** obsega naloge, določene z **LDN** (119. člen)
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju!
- ustanovitveni akti gimnazije!

UZK SE RAZDROBLJEN IN NEPOVEZAN

IZHODIŠČNI DOKUMENTI ZA UZK S SE V SLOVENIJI

STROKOVNE USMERITVE IN PRIPOROČILA

GLAVNE OVIRE ZA KAKOVOSTNO SE

- pomanjkljiva usposobljenost ravnateljev in strokovnih delavcev
- nepoznavanje in/ali pomanjkanje podpornih gradiv, smernic, priporočil, dokumentov
- vrzel med dejanskimi potrebami zavoda in podporo - pomanjkljiva podpora
- vzame čas
- zahtevno delo s podatki, odpor do dela s podatki
- težavno postavljanje priorit
- pomanjkanje zaupanja in sodelovanja
- proces vs dokument
- razdrobljenost in nepovezanost šolske dokumentacije
- neusklajena terminologija
- nejasnost vlog in odgovornosti različnih deležnikov v sistemu UZK s SE

(npr. McNamara in ostali 2021, Wrigley in Womwell 2016, Brown in ostali 2021, Schildkamp in ostali 2014, Vanhoof 2011, O'Brien in ostali 2017, Zavašnik Arčnik in Gradišnik 2011, Pevc 2011, Podgornik 2014, Zavašnik Arčnik in Koren 2010)

ZAKAJ CEPETAMO NA MESTU?

UČINKOVITOST

temelji primarno na kognitivnih dosežkih učencev, zunanjem preverjanju znanja

spodbuja rangiranje in konkurenco med zavodi

ne daje velikega pomena SESu in kontekstu

proučuje učinke strokovnih delavcev in zavoda kot celote (več razlik v zavodu kot med zavodi)

temelji na modelu dodane vrednosti glede na kognitivne dosežke

izhaja iz mednarodnih raziskav, ki naj bi sistemu pokazale, kako učinkovit je sistem (spodbujanje tekmovalnosti sistemov)

manjša avtonomija in odgovornost zavoda

zunanja evalvacija

zunanja odgovornost (accountability)

vodenje za rezultate – kontrola, nadzor, krivec

€€€€€€€€€€€€€€€€

IZBOLJŠAVE

temelji na procesu in strategijah izboljševanja, ne na rezultatih

vsak zavod je poseben/drugačen, ni konkurence, ni rangiranja, gre za iskanje možnosti in priložnosti v kontekstu

daje pomen kontekstu, lokalnemu okolju, zmožnostim zavoda

širše definiranje dosežkov, v kognitivnem in nekognitivnem smislu

spodbuja sistematičnost sprememb/izboljšav; izboljšave morajo biti načrtovane, v daljšem obdobju

ni osredotočena na sistem, ampak na zavod, posameznika, zato problem prostovoljstva in odvisnost od posameznikove odgovornosti

večja avtonomija in odgovornost posameznega zavoda

notranja evalvacija/samoevalvacija

notranja odgovornost (responsibility)

vodenje za učenje – zaupanje, podpora, svetovanje

€€€€

KAM?

PREDLOGI

- **formalizacija Nacionalnega okvira za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja**
 - tri obvezna področja samoevalvacije (Dosežki otrok/učencev, Varno in spodbudno učno okolje, Profesionalno učenje in delovanje strokovnih delavcev) – zavod sam izbere standard, kazalnik, cilj;
 - dopušča se možnost, da eno področje/standard/kazalnik določi MVI, vendar tudi pripravi instrument
 - 3-letni program razvoja zavoda z jasno opredeljenimi elementi, povezanimi s samoevalvacijo
 - zbirka *Kakovost v vrtcih in šolah* je formalno izhodišče načrtovanja samoevalvacije; možnost posodabljanja standardov in kazalnikov
 - posodobljen *Protokol za uvajanje izboljšav s samoevalvacijo*, ki določa faze procesa SE
- **vzpostavitev mreže podpornih institucij pri izvajanju UZK s samoevalvacijo**
 - skupna kontaktna točka
 - skrbniki zavodov za samoevalvacijo
 - mreža strokovnjakov/strokovnih jeder v podporo področjem, standardom in kazalnikom
- **formalizacija vodenja UZK s samoevalvacijo**
 - tim za kakovost formalno na vsakem zavodu
 - koordinator za kakovost z nalogami in pogoji za imenovanje ter razbremenitev
 - jasno opredeljene naloge tima za kakovost
 - poenostavitev šolske dokumentacije s ciljem povezanosti/zvezanosti (npr. SE poročilo na 3-leta, sicer del Letnega poročila o realizaciji, prevetritev obveznih elementov LDN)

PREDLOGI

- **posredovanje podatkov MVI**
 - digitalna podpora za zbiranje podatkov o SE standardih, kazalnikih, ciljih in izsledkih (ne pošiljanje poročil!)
 - skupno nacionalno poročilo o izvajanju UZK s SE s ciljem evalvacije, nadgradnje, usmeritev
- **izobraževanje in usposabljanje** timov za kakovost, strokovnjakov za UKZ s SE, prihodnjih vodstvenih in strokovnih delavcev
- sistematični **kolegialni in posvetovalni obiski**
- **obvezna samoevalvacija MVI in javnih zavodov po 28. členu ZOFVI**
- **ostali instrumenti, podatki in raziskave ostajajo** (npr. NPZ, matura, mednarodne raziskave)

»Če ne bomo s spremembami začeli sami, bodo drugi neusmiljeno spreminjali nas, kar bo imelo za posledico, da se bomo počutili manj varne, manj gotove, bolj zgubljene in dezorientirane«.

(Resman 2002)

»Preidemo že enkrat iz dobe predpisov v obdobje strokovnosti«.

(Hopkins 2007)

HVALA.